

Weihnacht(en)

Karácsony(ok)

Szalki Bernáth Attila

VERSFORDÍTÁSAI

© *Szalki Bernáth Attila*
magánkiadása
(Minden jog fenntartva.)

2019

ISBN 978-615-81313-3-9

Zweisprachiges
deutsch-ungarisches
Gedichtheft

Auswahl Gedichte
von deutschen Dichtern

Kétnyelvű
német - magyar
verses füzet

Válogatás német
költők verseiből

Szalki Bernáth Attila

VERSFORDÍTÁSAI

INHALTSVERZEICHNIS – TARTALOMJEGYZÉK

1. Bechstein	Weihnachten.....	30
2. Blüthgen	Zu Weihnachten.....	22
3. Busse-Palma	Zigeuners Weihnachten.....	12
4. Dehmel P.	Der liebe Weihnachtsmann.....	18
	Weihnachtschnee.....	20
5. Dehmel R.	Weihnachtsglocken.....	34
6. Eichendorff	Weihnachten.....	28
7. Rilke	Advent.....	6
	Es gibt so wunderweiße Nächte.....	8
	Weihnachten ist der stillste Tag im Jahr.....	32
8. Ritter	Rauhreif vor Weihnachten.....	16
	Vom Christkind.....	14
9. Storm	Weihnachtslied.....	10
	Zum Weihnachten.....	24
10. Weitbrecht	Weihnacht.....	36

INHALTSVERZEICHNIS – TARTALOMJEGYZÉK

1. Bechstein	Magányos karácsony.....	31
2. Blüthgen	Karácsonyra.....	23
3. Busse-Palma	Cigánykarácsony.....	13
4. Dehmel P.	A kedves télapó.....	19
	Karácsonyi „hó”.....	21
5. Dehmel R.	Karácsonyi harangok.....	35
6. Eichendorff	Karácsony.....	29
7. Rilke	Advent.....	7
	Csodások olykor itt az éjek.....	9
	Karácsony az év legcsendesebb napja.....	33
8. Ritter	A gyermek Jézusról... ..	15
	Zúzmarás karácsony előtt.....	17
9. Storm	Karácsonyi ének.....	11
	Karácsonyra.....	25
10. Weitbrecht	Karácsony.....	37

1

Advent

Es treibt der Wind im Winterwalde
Die Flockenherde wie ein Hirt,
Und manche Tanne ahnt, wie balde
Sie fromm und lichterheilig wird,
Und lauscht hinaus. Den weißen Wegen
Streckt sie die Zweige hin - bereit,
Und wehrt dem Wind und wächst entgegen
Der einen Nacht der Herrlichkeit.

Rainer Maria Rilke
(1875 – 1926)

Advent A)

Erdőben télen szél kergeti
A havat, mint pásztor nyáját,
Némely fenyő előre sejtí,
Istenfényes lesz nemsoká,
S fülel kifelé. Fehér útra
Hajlik már fa s ág, menni kész,
Dacol szélllel, s hiszi, jó újra
Egy áldott, csodálatos éj.

Advent B)

A szél az erdőn havat kerget,
Juhász, ha szól, fut így a nyáj,
Egy-két fenyő valamit sejthet;
Szent fényben lesz fenyő király,
Remél, fülel. S havas útra
Kihajlik ága - menne már,
A szélllel küzdve nő, de tudja:
Csodás az éj, mit szíve vár.

Es gibt so wunderweiße Nächte

Es gibt so wunderweiße Nächte,
drin alle Dinge silbern sind.
Da schimmert mancher Stern so lind,
als ob er fromme Hirten brächte
zu einem neuen Jesuskind.

Weit wie mit dichtem Demantstaube
bestreut, erscheinen Flur und Flut,
und in die Herzen, traumgemut,
steigt ein kapellenloser Glaube,
der leise seine Wunder tut.

Rainer Maria Rilke
(1875 – 1926)

Csodásak olykor itt az éjek

Csodásak olykor itt az éjek,
minden ezüst köntösben áll.
Az égen csillag fénye oly lágy,
s lent mintha pásztorok mennének
köszönteni kis Jézuskát.

A messzeségben gyémántporral
beszórva pompázik a táj,
hoz szíveinkbe álmodozást,
s hit - kápolna nélkül is ottan -
szelíden, halkan tesz csodát.

Weihnachtslied

Vom Himmel in die tiefsten Klüfte
Ein milder Stern herniederlacht;
Vom Tannenwalde steigen Düfte
Und hauchen durch die Winterlüfte,
Und kerzenhelle wird die Nacht.

Mir ist das Herz so froh erschrocken,
Das ist die liebe Weihnachtszeit!
Ich höre ferne Kirchenglocken
Mich lieblich heimatlich verlocken
In märchenstille Herrlichkeit.

Ein frommer Zauber hält mich wieder,
Anbetend, staunend muß ich stehn;
Es sinkt auf meine Augenlider
Ein goldner Kindertraum hernieder,
Ich fühl's, ein Wunder ist geschehn.

Theodor Storm
(1817 -1888)

Karácsonyi ének

Magas égből mély szakadékba
Egy fényes csillag lenevetgélt;
Nagy fenyőerdők illatárja
Lehel a téli éjszakára,
S gyertyafényes lesz az éj.

A szívem oly vidáman szárnyal,
Hisz kedves karácsony van itt,
Hallom a messzi harangokat,
Mik felragadnak, csábítanak,
És mesés hangjuk andalít.

S égi varázs vesz a karjába,
Imára kész kell állnom jöttén;
Leszáll most mindkét szempillámra
Kíváncsi gyermek aranyálma,
S úgy érzem, hogy csoda történt.

Zigeuners Weihnachten

Durch das Dunkel des Waldes überm Tannenreis,
da flackert's wie Lichter, so brennend und heiß.
Da traben die Wölfe und bellen und schrei'n
mir eine einsame Christnacht ein -
denn heut soll der Heiland geboren sein.

Müd' lös' ich die Riemen am rissigen Schuh
und lausch den verlorenen Glocken zu.
Durch so viel Land ich auch schon schritt,
stets zog mir das liebliche Märchen mit,
dass Gott am Kreuze für mich auch litt.

Und plötzlich werden die Augen mir nass,
ich wein' und bete und weiß nicht was.
"O du Gottessohn, du Marienkind,
erbarm' dich der Seelen in Wald und Wind,
die so wie ich in der Irre sind!"

Georg Busse-Palma
(1876-1915)

Cigány karácsony

Erdők sötét fenyő toboza fölött
lobbant s ontott fent lángoló fényözönt.
Lent ügettek a farkasok ordítván
nékem karácsony éjszakán -
Megváltó születik éjnek évadán.

Fáradtan oldottam cipőm madzagát,
s füleltem távoli harangok szavát.
Lábam már sok tájon lépkedett,
s a hallott szép történet mindig tetszett,
hogyan Jézus értem is szenvedett.

S hirtelen a szememből könny árja folyt,
sírni, imádkozni kezdtem ott.
„Isten fia, Mária gyermekeként,
könyörülj rajtam, az erdőn élőként,
ki oly bűnös, mint amilyen én!”

Denkt euch, ich habe das Christkind gesehen!
Es kam aus dem Walde,
das Mützchen voll Schnee,
mit rotgefrorenem Näschen.
Die kleinen Hände taten ihm weh,
denn es trug einen Sack, der war gar schwer,
schleppte und polterte hinter ihm her.

Was drin war, möchtet ihr wissen?
Ihr Naseweise, ihr Schelmenpack -
denkt ihr, er wäre offen er Sack?
Zugebunden bis oben hin!
Doch war gewiss etwas Schönes drin!
Es roch so nach Äpfeln und Nüssen!

Anna Ritter
(1865-1921)

A gyermek Jézusról...

Higgyétek el, láttam a gyermek Jézuskát!
Erdőből jött ki épp,
sapkáján hó meg dér,
kis orra vörösre fagyott.
A keze, válla bizony fájhatott,
mert igen nehéz zsákot hordozott,
melynek alja hátul földet súrolt.

Szeretnétek tudni, mit rejt?
Ti kíváncsiságban cimborák -
gondoljátok nyitva volt a zsák?
A zsák szája bekötve fent!
De valami szép meg jó lehet bent!
Alma, dió s csoki egymás mellett.

Rauhreif vor Weihnachten

Das Christkind ist durch den Wald gegangen,
Sein Schleier blieb an den Zweigen hangen,
Da fror er fest in der Winterluft
Und glänzt heut' Morgen wie lauter Duft.

Ich gehe still durch des Christkind's Garten,
Im Herzen regt sich ein süß Erwarten:
Ist schon die Erde so reich bedacht,
Was hat es mir da erst mitgebracht!

Anna Ritter
(1865-1921)

Zúzmarás karácsony előtt

Kisjézus ment az erdőn keresztül,
Fátyla fenn akadt, ágakon rezdül,
Téli lég fagyos, az út kemény,
Zúzmarás fákon csillog a fény.

Kisjézus kertében csendben járok,
Szívemben ébrednek édes álmok:
Embereknek már sok jót adott,
Vajon mi az, mit csak nékem hozott?

Der liebe Weihnachtsmann 7

Der Esel, der Esel,
wo kommt der Esel her?
Von Wesel, von Wesel,
er will ans schwarze Meer.

Wer hat denn, wer hat denn
Den Esel so bepackt?
Knecht Ruprecht, Knecht Ruprecht
mit seinem Klappersack.

Mit Nüssen, mit Äpfeln,
mit Spielzeug allerlei,
und Kuchen, ja Kuchen
aus feiner Bäckerei.

Wo bäckt denn, wo bäckt denn
Knecht Ruprecht seine Speis?
In Island, in Island,
drum ist sein Bart so weiß.

Die Rute, die Rute
hat er dabei verbrannt;
heut sind die Kinder artig
im ganzen deutschen Land.

Ach Ruprecht, ach Ruprecht,
du lieber Weihnachtsmann:
komm auch zu mir mit deinem
Sack heran!

Paula Dehmel (1862 -1918)

A kedves télapó

A számár, gyerekek,
A számár honnan jön?
Weselből, s menne le
Fekete tengerhöz.

Ám ki volt, ki tette
Mindezt a hátára?
Télapó, a kedves,
Szép csörgő zsákjával.

Dióval, almával,
Játék is sokféle,
Sütött kalácsokat
A város péksége.

Hol süti, hol vajon
Télapó étkeit?
Valahol Izlandon,
Szakálla fehérlik.

A pálcát, botokat
Elégették mára;
Egész némethonban
Csak jó gyerek várja.

Óh, tégedet áldlak,
Télapó, te kedves:
Hozz nekem is zsákoddal
Mindent meg!

Weihnachtschnee

Ihr Kinder, sperrt die Näschen auf,
Es riecht nach Weihnachtstorten;
Knecht Ruprecht steht am Himmelsherd
Und bäckt die feinsten Sorten.
Ihr Kinder, sperrt die Augen auf,
Sonst nehmt den Operngucker:
Die große Himmelsbüchse, seht,
Tut Ruprecht ganz voll Zucker.
Er streut - die Kuchen sind schon voll -
Er streut - na, das wird munter:
Er schüttelt die Büchse und streut und streut
Den ganzen Zucker runter.
Ihr Kinder sperrt die Mäulchen auf,
Schnell! Zucker schneit es heute;
Fangt auf, holt Schüsseln - ihr glaubt es nicht?
- Ihr seid ungläubige Leute!

Paula Dehmel
(1862 -1918)

Karácsonyi „hó”

Gyerkcöcök orruk kinyitják,
Karácsonykalács szagra;
Knecht Ruprecht égben ezt süti,
Majd az égen szétrakja.
Gyermekek, szemed nagyra nyisd,
Vagy vegyél egy távcsövet,
S lásd, Knecht cukorral miként hint
Az égbolton be mindent.
Kész vannak kalácsok, torták,
Na most jön ám a móka:
Az égnek bokrát megrázzák,
S a cukor hull le róla.
Gyermekek szája tátva ám,
Hisz fentről cukor hullik,
S felfogja tál! - Nem hiszed tán?
- Kétkedők vagytok ti!

Zu Weihnachten

Das ist der liebe Weihnachtsbaum.
Ja solch ein Baum!
Der grünt bei Schnee, der glänzt bei Nacht
wie die himmlische Pracht,
trägt alle Jahre seine Last,
Äpfel und Nüsse am selben Ast,
Zuckerwerk obendrein -
so müssten alle Bäume sein!
Nun hat ihn gebracht der Weihnachtsmann,
drei Kinder steh'n und seh'n ihn an.

Das erste spricht:
"Der ist doch Weihnacht das Schönste, nicht?"
Das andre: "Woher an Äpfeln und Nüssen
Gold und Silber wohl kommen müssen?
Ich denk mir, das Christkind fasste sie an,
gleich war Gold oder Silber dran."
Das dritte: "Christkind müßte einmal
den ganzen Wald so putzen im Tal;
dann würde gleich aller Schnee zergeh'n,
und dann - das gäb ein Spazierengeh'n!"

Victor Blüthgen
(1844-1920)

Karácsonyra

Te drága, kedves karácsonyfa!
Csodálatos fa!
Hóban is zöld, ragyogsz be éjt,
mint égi tünemény,
a díszed hordod évenként,
almák, diók ágad hegyén,
meg édes finomság -
vennétek példát róla fák!
Nos, őt a télapó hozta,
s három gyermek nézi hosszan.

Az első szól:

"A legszebb ugye a karácsony?"

A másik:"E sok szép gyümölcsre

Arany és ezüst honnan jött le?

Hiszem, Jézuska érintette mind,
arany s ezüstté váltak így."

A harmadik:" "De Jézuskának
fényezni kéne völgyben fákat,
a hó akkor ott mind eltűnne,
s oda gyermek sétálni menne."

10

Zum Weihnachten
Mit Märchen

Mädchen, in die Kinderschuhe
Tritt noch einmal mir behend!
Folg mir durch des Abends Ruhe,
Wo der dunkle Taxus brennt.

Engel knien an der Schwelle,
Hütend bei dem frommen Schein;
Von den Lippen klingt es helle:
Nur die Kindlein gehen ein!

Doch du schaust mich an verwundert,
Sprichst: »Vertreten sind die Schuh;
Unter alt vergeßnem Plunder
Liegt die Puppe in der Truh'.«

Horch nur auf! Die alten Märchen
Ziehn dich in die alte Pracht!
Wie im Zauberwald das Pärchen
Schwatzen wir die ganze Nacht.

Von Schneewittchen bei den Zwergen,
Wo sie lebte unerkant
Und war hinter ihren Bergen
Doch die Schönst' im ganzen Land.

Karácsonyra
Mesékkal

Lányka a gyermekcipődbe
Lépj be egyszer fürgén még!
És kövess az esti csendben,
Hol fenyőfán gyertya ég.

Angyal a küszöbre térdel,
Óvja őt az égi fény,
Ajkairól csendül ének,
Itt csak gyermek ki belép!

Míg te bámulsz csodálkozva,
Szól: >> Cipődet vedd le hát;
Láthatsz a sok régi lomban
Láda mélyén egy babát. <<

Hát fülelj csak! Tűnt világba
Húznak ódon szép mesék!
Mint csodaerdőnek párja
Átcsacsogjuk ezt az éjt.

Élt törpéknél Hófehérke,
Akit hét fel nem ismert,
És nem csak az Érchegységben,
Volt a világon a legszebb.

Von Hans Bärlein, der im Streite
Einen Riesenritter schlug,
Der die Königstochter freite,
Endlich gar die Krone trug.

Von dem Dichter auch daheime,
Der ein Mädchen, groß und schlank,
Durch die Zauberkraft der Reime
Rückwärts in die Kindheit sang.

Theodor Storm
(1817 – 1888)

Medve Jancsi küzdve bátran,
Legyőzte az óriást,
Megmentője királylánynak
Viseli a koronát.

És a költő e versével,
Nádszál karcsú nagyleányt,
Rímek varázserejével
Gyermekkorba ringat át.

Markt und Straßen steh'n verlassen,
Still erleuchtet jedes Haus,
Sinnend geh' ich durch die Gassen,
Alles sieht so festlich aus.

An den Fenstern haben Frauen
Buntes Spielzeug fromm geschmückt,
Tausend Kindlein steh'n und schauen,
Sind so wunderstill beglückt.

Und ich wandre aus den Mauern
Bis hinaus in's freie Feld,
Hehres Glänzen, heil'ges Schauern!
Wie so weit und still die Welt!

Sterne hoch die Kreise schlingen,
Aus des Schnees Einsamkeit
Steigt's wie wunderbares Singen -
O du gnadenreiche Zeit!

Joseph Freiherr von Eichendorff
(1788-1857)

Karácsony

Néptelen már piac, utca
Csendben fénylik minden ház,
Eltűnődve járom utam,
Ünnepélyes a világ.

Ablakok mind tarka színben,
Játékkal díszítették,
És ezernyi gyermek szívben
Boldogság s ámulat él.

Én falak közül kilépek,
Lelkem szabad térre vágy,
Szent borzongás, égi fények!
Csendes, tág kint a világ!

Csillag fénylik fenn az égen,
Hó magányból jő elő,
S száll fel csodálatos ének –
Óh, te áldott, szép idő!

Weihnachten

Die Leute putzen sich festlich,
Die Glocken tönen fern,
Die Kindlein umtanzen den Christbaum,
Ich tanzte selber gern.

Sie sagen: es ist Weihnachten;
Das mag wohl draußen sein.
Zu mir in meine Zelle
Kommt kein Weihnachten herein.

Ich habe nicht Vater, noch Mutter,
Ich habe nicht Weib, noch Kind,
Ich habe nicht Bruder, noch Schwester,
Und habe kein Hausgesind.

So kann ich keinem beschenken,
Und niemand bescheret mir,
Und ich bin so freudlos und einsam, —
Ich möchte sterben schier.

Ludwig Bechstein
(1801-1860)

Magányos karácsony

Szülők díszítik a szobát,
Hallsz messzi harangszót,
Bámulja gyermek a karácsonyfát,
Velem magány táncolt.

Karácsony - úgy tartják - vidám,
Lehet, hogy másnak szép.
De odúmba énhozzám
Karácsony sose lép.

Apám nincs, de még anyám sincsen,
Nincs asszonyom s gyerekem.
Nincsen bátyám, nincs lány testvérem.
Csak odúm van nekem.

Ajándékozni nem tudok,
S ezt nékem senkise ad,
Magányos s örömtelen vagyok -
Várom hát a halált.

Weihnachten ist der stillste Tag im Jahr

Weihnachten ist der stillste Tag im Jahr.
Da hörst du alle Herzen gehn und schlagen
wie Uhren, welche Abendstunden sagen.
Weihnachten ist der stillste Tag im Jahr.

Da werden alle Kinderaugen groß,
als ob die Dinge wüchsen, die sie schauen
und mütterlicher werden alle Frauen
und alle Kinderaugen werden groß.

Da mußt du draußen gehn im weiten Land
willst du die Weihnacht sehn, die unversehrte,
als ob dein Sinn der Städte nie begehrte,
so mußt du draußen gehn im weiten Land.

Dort dämmern große Himmel über dir,
die auf entfernten, weissen Wäldern ruhn,
die Wege wachsen unter deinen Schuhn,
und große Himmel dämmern übern dir.

Und in den großen Himmeln steht ein Stern,
ganz aufgeblüht zu selten großer Helle,
die Fernen nähern sich wie eine Welle ,
und in den großen Himmeln steht ein Stern.

Rainer Maria Rilke
(1875 – 1926)

Karácsony az év legcsendesebb napja

Karácsonykor legbékésebb a ház.
Szívedben hallod, mint üt, s jár az óra,
idő múlását esténként is rója.
Karácsonykor legbékésebb a ház.

A gyermekszem mind tágra nyílik ott,
a dolgok bennük szinte nagyra nőnek,
anyaösztöne ébred minden nőnek,
a gyermekszem mind tágra nyílik ott.

De menned messzi földre most muszáj,
ha szüz karácsonyéjt akarnál nézni,
mit városiként nem tudsz elképzelni,
így menned messzi földre most muszáj.

Nagy égbolt vár merengve ott terád,
a távolban fehér erdők pihennek,
cipőd nyomán az utak ébredeznek,
nagy égbolt vár merengve ott terád.

Az égen fényes csillag áll, s te nézd,
miként virágzik világos pompája,
közel jó hozzád messzeség varázsa,
az égen fényes csillag áll, s te nézd.

Weihnachtsglocken

Tauchet, heil'ge Klänge, wieder
ganz in meinen Glauben mich!
Quellet, quellt, ihr alten Lieder:
füllet ganz mit Reinheit mich!

dass ich in die Knie fallen,
Einmal wieder beten kann,
Einmal wie ein Kind noch lallen
und die Hände falten kann!

Denn ich fühl's: die Liebe lebet,
die in Ihm geboren worden,
ob sie gleich in Rätseln schwebet,
ob gleich Er gekreuzigt worden;

denn ich sehe fromm sie werden –
heute, Ewig fromm – die Menschen,
wenn es klinget: Fried' auf Erden
und ein Wohlgefall'n den Menschen!

Richard Dehmel
(1863 – 1920)

Karácsonyi harangok

Szép karácsonyi harangok,
nyugtassatok ismét meg.
Jöjjetek ti, égi dalok,
ragadjatok fel engem!

Hogy én ismét térdre esni,
kisgyermek lenni tudjak,
Jézust köszöntve gyermekin,
kezem összekulcsoljam.

Érzem: él, él a szeretet,
az, mi véle megszületett,
és ez életen át védhet,
miért Ő megfeszítettett.

Érzem: mindenki testvér lesz,
ha sok-sok elhagyott ember
dadogja: legyen már béke
a Földön, s jókedvű az ember!

15

Weihnacht

Es steigen vieltausend Sterne
Aus weltenweiter Ferne
Herunter in dieser Nacht,
Sie leuchten durch Dämmer und Dunkel
Aus Kinderaugengefunkel
In unverständener Pracht.

Es tauschen vieltausend Bäume
Des Waldes hohe Räume
Für nied'res Menschendach,
Sie stehen in Duft und Flimmer
Und löschen nach kurzem Schimmer
Und welken allgemach.

Es glauben vieltausend Herzen
Bei Gaben und bei Kerzen
An Frieden und an Glück
Und kehren nach kurzen Stunden
Mit brennenden alten Wunden
In Kampf und Leid zurück.

Carl Weitbrecht
(1847-1904)

Karácsony

Ezernyi csillag fénye árad,
S ég ontja földi tájra
E sejtelmes éjszakán,
Ragyog át homályon, sötétén,
Parázs gyermek szemében,
S öröm ül ki arcán.

Szerepet cserél ezernyi fa,
S fenyők szép zöld pompája
Mint szobáknak dísze él,
Ahol illatárban állnak,
S végén rövid csillogásnak
Lehull a tülevél.

Sok ezer szív áll itt reményben,
S ajándék gyertyafényben,
Béke van és boldogság.
S visszatér kis idő múlva
Régi seb fájdalma újra
S az érdes valóság.

